

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto..... \$7.00
Za inozemstvo celo leto..... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 183. — STEV. 183.

NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 6, 1921. — SOBOTA, 6. AVGUSTA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

ZRAČNA LADJA BO ODPOTOVALA PROTI AMERIKI

DNE 25. AVGUSTA BO ODPOTOVALA ZRAČNA LADJA ZR. 2 PROTI AMERIKI. — DOMNEVA SE, DA BO V HITROSTI PREKOSILA ANGLEŠKO ZRAČNO LADJO R — 34.

Washington, D. C. 4. avgusta. — Največja zračna ladja ameriške mornarice, ZR — 2, ki je bila ravno kar dovršena v Angliji, bo pričela s svojim prvim potovanjem preko Atlantika z Združenih držav dne 25. avgusta, s soglasno z neko objavo mornariškega departamenta. Pod poveljstvom poveljnika Maxfielda, ki bo poveljeval dvanaestim častnikom in tridesetimi vojakmi, bo veliki vodilji zrakoplov zapustil Howden v Angliji ter poletel preko morja, na drugem zračnem potovanju med Evropo in Ameriko. Pristal bo v Lakehurst, N. Y., ter letel nizko, da varčuje s plinom in balastom.

Julija meseca 1919 je angleški vodilji zrakoplov, R — 34 potreboval v celoti 198 ur in 20 minut, da je došel na Hazelhurst Field, New York iz East Fortune na Škotskem. Ameriški vodilji zrakoplov ZR — 2, ki je hitrejši kakor je bil prej imenovan, bi moral napraviti potovanje v krajšem času, seveda pod pogojem, da ne bodo zapadni vetrovi preveč močni.

ZR — 2, največji vodilji zrakoplov, ker se jih je kdaj zgradilo v katerekoli državi, ima za 300.000 kubičnih čevljev več plinske vsebine kot pa nekdanja nemška zračna ladja L — 71, katero je morala Nemčija izročiti Angliji.

Glavne dimenzije in najbolj znani znaki te nove ameriške zračne ladje so naslednji:

Dolžina 695 čevljev; premer 85 čevljev in štiri palece; kapaciteta 2.700.000 kubičnih čevljev; dvigalna sila v normalnih okoliščinah 86 ton; skupna konjska sila 2100 ton in normalna posadka od 28 do 30 mož.

Kakor znano, se je moral angleški zrakoplov R — 34 na povratnem potovanju Loriti z velikimi težavami ter se dvigniti pogosto visoko nad oblake, da se izogne viharjem in nevihtam, ki so mu pretile z uničenjem. Kljub temu pa se je zrakoplov srečno vrnil v Anglijo. Poročilo prvega častnika

glede tega povratnega potovanja se čita kot kak roman, seveda če izpustimo znanstvene in strokovne posameznosti.

LAŠKE STRANKE BODO NADALJEVALE Z BOJEM

Številni fašisti izjavljajo, da je "mirovna pogodba" nemogoča. — Komunisti še vedno sovražni.

Rim, Italija, 5. avgusta. — "Mirovna pogodba", ki je bila pred par dnevi podpisana med fašisti na eni strani ter socialistično stranko ter generalno delavsko federacijo na drugi strani, določa neposredno prekinjenje strankarskih sovražnosti ter ustanavlja mešan razsojevalni komitej.

Vprašanje je sedaj, če se bodo pogoje, katere so podpisali voditelji obeh strank, držali fašisti tudi v pokrajinah, kjer so le plačani hlapeci ter slepo orodje v rokah veleposesnikov. Ti izjavljajo, da je mir nemogoč, čeprav je Benito Mussolini, priznani voditelj italijanskih banditov alias fašistov izjavil, da bo zapustil gibanje, če bo šlo pomanjknje discipline še naprej.

Komunisti, ki so najslabše vozili tekom sovražnosti, so tudi dali izraza svojnemu namenu da bodo nadaljevali z bojem. Italijanski narod se očitno ne zaveda ironije položaja na deželi, kjer je nasprotnim si strankam dano na prosto voljo skleniti mir ali pa ne, dočim jih vlada po očetovski sveti, naj bodo mirni. Narod je sit teh neprestanih bojov ter bi z veseljem pozdravil celo vojaško diktaturo, če bi mogla prinesiti mir.

ANGLEŠKI POSLANIK NA POČITNICA

Washington, D. C. 5. avgusta. — Sir Auckland Geddes, angleški poslanik, je odpotoval večeraj od tukaj na svoje poletno bivališče v Dark Harbor, Maine, kjer namerava preživeti par dni.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po niski ceni, saneljivo in hitro (Včeraj so bile naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

Raspoklila na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovalni list" in "Jadranske banke" v Ljubljani.

300 kron	\$2.05	1,000 kron	\$ 6.30
400 kron	\$2.75	5,000 kron	\$31.50
500 kron	\$3.40	10,000 kron	\$62.00

ITALIJA IN ZARJEDNO OZEMLJE:

Raspoklila na zadnje pošte in izplačuje "Jadranske banke" v Trstu.

50 lir	\$ 2.80	500 lir	\$23.00
100 lir	\$ 5.00	1000 lir	\$46.00
300 lir	\$14.40		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Raspoklila na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000 nemško-avst. kron..	\$ 2.20
5,000 nemško-avst. kron..	\$ 9.50
10,000 nemško-avst. kron..	\$18.00
50,000 nemško-avst. kron..	\$87.50

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar došče v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo najamne izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velike koristne za one, ki se ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslani najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank

82 Cortlandt Street, New York

Pred kratkim so praznovali v Plymouth, tristoletnico dne, ko so se izkrcali na tamošnji obali takozvani "očetje pilgrimi". Pri tej priložnosti je imel slavnostni govor predsednik Harding, katerega vidite na sliki.

SESTANEK IRSKEGA PARLAMENTA 16. AVGUSTA

JUŽNA IRSKA BO KMALU OBJAVILA SVOJ ODGOVOR NA MIROVNE PREDLOGE LLOYD GEORGE-A. — STALIŠČE ULSTERJA JE SE DVOMLJIVO.

Dublin, Irska, 4. avgusta. — Irski republikanski parlament je bil pozvan, naj se sestane dne 16. avgusta. Tako je objavil danes Irish Bulletin, oficijelni organ irske republikanske stranke. Obvestila so bila razposlana vsem članom tega parlamenta.

Poziv na sestanek parlamenta, v navzočnosti vseh članov, involvira tudi oproščanje 25 članov, ki so pri tem zastopstvu in ki se nahajajo sedaj v ječi. Izjavilo se je, da je vlada pripravljena olajšati njih navzočnost pri razpravi.

London, Anglija, 4. avgusta. — Irski položaj se je danes na senzacionalen način zasukal, ko je bilo objavljeno v Dublinu, da je De Valera sklenil v družbi svojih tovarišev sklicati polno zasedanje irskega parlamenta, da razpravi o predlogih angleške vlade, tikajočih se miru na Irskem.

Ponovno se je ugotovilo v Dublinu, da irski republikanski parlament ne bo sklican toliko časa, dokler ne bo postalo znano stališče Ulsterja, a obenem z naznanilo, da se bo sestal ta parlament po prišli tudi nasprotujoča si poročila iz Dublina in Belfasta glede stališča Ulsterja.

V Dublinu se je glasilo, da se je vprašalo Ulster in da je bil odgovor nepovoljen, dočim se je v Belfastu po sestanku kabineta avteritativno izjavilo, da ni dobilo ulstersko ministstvo še nobenega sporočila od De Valere.

NIKAKE SPRAVE NA IRSKEM?

London, Anglija, 5. avgusta. — Dočim je opaziti v vladnih krogih še vedno gotov optimizem, da se bo irsko vprašanje končno vendar ugodno rešilo, prevladuje v poročilih, ki s prišla v zadnjih dneh iz Dublina, ton negotovosti in skrbnosti. Istočasno se je opozorilo na to, da je treba potrpeti, ker ni mogoče pospešiti pogajanj, ki bodo mogoče še dolgo časa trajala.

V nekem posebnem sporočilu iz Belfasta se glasi, da se mora angleška vlada eventualno pripraviti na novo krizo v irskem vprašanju. V sporočilu se glasi nadalje, da noče imeti vlada severne Irske nobene posele iz mirovnimi predlogi angleške vlade.

BOJAKI NAROČASTE SE NA "GLAS NARODA" NAJ VEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

ŠPANGI SO DOŽIVELI VELIKANSKI PORAZ

Maroška plemena so ujela 5000 Špancev. — Španski kralj se boji političnih posledic tega poraza.

Madrid, Španija, 5. avgusta. — Kot poročajo tukajšnji listi so doživeli španske čete v severozahodnem Maroku, kjer so se dosedaj upirale upornim domačim plemenom, občuten poraz. Poročila, katere je dobil list La Voz (Glas), pravijo, da so španske čete izpraznile postojanki Narod in Zeluan, kateri se smatra za ključa k španski postojanki v Melila. Neki drugi list pa poroča, da je padlo v roke stašev 5000 španskih vojakov. Vrše se baje pogajanja glede izmenjave teh ljudi in španske čete se je posvarilo, da ne smejo napasti postojank domačinov, ker se bo drugače vprizorilo represalije proti jetnikom.

Maroški položaj je ustvaril tukajšnjo politično situacijo in kot pravijo listi, je kralj Alfonz povabil k sebi Romanonesa, Antonija Maura, Franciska Camba in Santiaga Albo, ki zavzemajo vsi odlična mesta v liberalni stranki, da se posvetuje z njimi glede politike, katero naj bi se zasledovalo v bodočnosti. Pričakovati je, da bo ministrski predsednik Maura prvi, s katerim se bo kralj posvetoval.

Abdel Eriua, voditelj maroških plemen, se imenuje kot poveljniška, ki je prizadel Špancem poraz pri Melilli. Star je šele pet in trideset let. Vzgojen je bil na Francoskem in španskem, govori več jezikov: ter hoče uveljaviti v Maroku evropskim idealom odgovarjajočo civilizacijo, ne da bi pri tem opustil listvene poteze maroške kulture. Tekom vojne se je označevalo kot Nemčiji prijazen. Marsikaj na njem je skrivnostnost. Listi ga smatrajo za izkušenega vojaškega voditelja in stratega.

SAMOMOR V NIAGARSKIH SLAPOVH

Niagara Falls, N. Y., 5. avgusta. — Neka neidentificirana deklica, stara krog devetnajst let, je izvršila večeraj zvečer samomor s tem, da je skočila v Niagara reko, nekako štirideset čevljev nad ameriškim slapom V par sekundah jo je odnesla voda preko roba slapa in več navzočih žensk je omedlelo. Neki Fuller iz Brooklyna, ki jo je videl skočiti v vodo, je rekel, da gre le za samomor.

SOVJETI PROSIJO VES SVET ZA POMOČ

ČIČERIN IZJAVLJA, DA JE POMOČ DOBRODOŠLA. POZVAL JE VLADE, NAJ NE DELAJO OVIR. — ŠTEVILO ŽRTEV CE NI NA 18.000.000.

Pariz, Francija, 4. avgusta. — Dočim prihajajo neprestano poročila o uporih in demonstracijah proti sovjetom, je poslala sovjetska vlada tukajšnjim komunističnim listom ugotovilo Čičerina, v katrem se zanikuje te nemire in pritožnje nad evropskim in ameriškim časopisjem. Ugotovilo pravi tudi, da ne bodo sovjeti opustili svojih naporov, da so soudeleženi pri razdelitvi živih, poslanih v Rusijo. Ugotovilo sovjetske vlade, priobčeno v tukajšnjem listu Internacionale, je naslednje:

— Veliko gibanje, da se pomaga sestradanemu prebivalstvu iztečnih provinc Rusije, gibanje, ki obsega najbolj različne kategorije družbe in najbolj različne organizacije v skoro vseh državah Evrope in Amerike, sta z veseljem sprejela ruski narod in njegova vlada kmetov in delavcev.

— Istočasno pa sta prisiljena ugotoviti, da kažejo vse te organizacije obenem s časopisi in vladami vred nezadostno poznanje resničnega položaja v Rusiji in da nimajo natančnih in potrjenih dejstev glede obsega lakote.

— Organi zapadnega in ameriškega časopisja in izjave državnikov vseh teh dežel vsebujejo pogosto idije, ki so popolnoma napačne ter pogosto pretirane in pomotne glede položaja v prizadetih provincah in v splošnem govornjo glede položaja v ruski republiki.

— Ruska vlada je prepričana, da je predvsem potrebno naprositi vlade vseh dežel, naj objavijo oficijelno vsem onim svojim državljanom, ki se zanimajo za lakoto v Rusiji, naslednja dejstva: — Komisija centralnega izvrševalnega komiteja za pomoč stradalnim je priznala stanje lakote v desetih provincah. V teh provincah je bil vsled podaljšanja suše pridelek popolnoma uničen ter bo znašal le 10 ali 15 odstotkov normalnega pridelka. V nekaterih krajih teh provinc se slaba letina tiče le nekaterih žitnih vrst.

— Prebivalstvo teh desetih provinc znaša nekako 18 milijonov. Preživljanje kmečkega prebivalstva, s soglasno z najnižjim standardom, ne vključno meso, zahteva približno 41 milijonov pudov pšenice. (En pud je 36 funtov). Za sejanje v okrajih, kjer je glad, bo treba še pred 15. septembrom 15 milijonov pudov pšenice.

— Spričo pomanjkanja natančnih informacij glede obsega pridelkov v drugih okrajih Rusije je za enkrat še nemogoče preceniti.

Potni listi.

Po najnovejši odredbi belgrajske vlade dobé Jugoslovani potne liste samo tedaj, ako prinesejo s seboj kako listino iz starega kralja, da je razvidno, od kod je doma. Take listine so: Stari potni list, delavska ali vojaška knjižica, kralni list in domovnica.

Navadne pismo ne zadostuje več.

Kdor tedaj nima nobene take listine, pa želi potovati v stari kraj, naj piše županstvu ene občine, v katero je pristojen, po domovnico, potem bo šele mogel dobiti jugoslovanski potni list.

Nikdo naj tedaj ne pride v New York v namenu, da bi potoval v stari kraj, ako nima kake gori omenjene listine.

Frank Sakser State Bank, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

množino pšenice, katero lahko da na razpolago Rusija sama. V prizadetih provincah samih ni nikakih rezerv pšenice in darovi iz drugih provinc morejo biti le omejeni.

Beda je velika v teh okrajih, a nikjer ni opaziti izgrediv in nasilja, o katerem širi zapadno evropsko in ameriško časopisje lažnjiva poročila. V nekaterih krajih, kjer je popolno pomanjkanje hrane stavilo prebivalstvo v obupen položaj, se skuša veliko števil ljudi preseliti, s pomočjo sovjetskih oblasti, v boljše stoječe dele republike. To preseljevanje lačnih ljudi pa ni zavzelo nobene oblike, ki bi ogrozila javno varnost.

— Ruska vlada je odredila vse potrebno, da pomaga prizadetim ter da se bori proti lakoti. Ruski državljani kažejo največjo željo, da pomagajo sestradanemu prebivalstvu, brez oziroma na politično prepričanje. Vseposod so delavski razredi pripravljeni za žrtve ter sprejemajo vsakovrstne omejitve v namenu, da pomagajo svojim težko preizkušenim rojakom. Tudi vsi oni, ki so pred revolucije pripadali privilegiranim slojem, storijo vse, kar je v njih moči, da pomagajo lačnim.

— V imenu vsega ruskega naroda se zahvaljuje ruska vlada vsem posameznikom in organizacijam, ki skušajo pomagati stradalajočim ter upa, da ne bodo posamezne države delale nikakih ovir v tem človekoljubnem delu.

Ljudski komisar za zunanje zadeve, — Čičerin.

Francoska vlada je obvestila ameriško vlado, da je pripravljena storiti vse, da pospeši prehranjevanje stradalajočih Rusov ter je naprosila Washington, naj jo čimprej seznanja s posameznostmi Hooverjevega načrta. Ministrski predsednik Briand je tudi naprosil, naj bo ruski položaj eden izmed predmetov, o katerih se bo razpravljalo na sestanku najvišjega zavezniškega sveta, ki se bo pričel prihodnji ponedeljek.

SREBRNA CESTA.

Portland, Oregon, 4. avgusta. Prva cesta na svetu, ki se približuje pravilnim cestam, tlakovanim s srebrom in zlatom, je nova cesta, katero se gradi v Valey, Wash. Pesek za novo cesto prihaja iz drobitve nekega starega srebrnega rudnika približno eno miljo od tukaj. Ta ruda vsebuje nekoliko srebra, zlata in svineca.

Med Valley in Chewelaj se je zgradilo nadaljno cesto iz istega materiala ter cenijo, da je na razdalji devetih milj posejanega med peskom srebra v vrednosti približno \$15,000.

AMERIKANCI BAJE SE NISO OPROŠČENI.

London, Anglija, 5. avgusta. — Ameriški pomožni uradniki v Londonu ne verujejo poročilom, da so bili ameriški jetniki v Rusiji oproščeni in da zapuščajo sedaj ono deželo.

— Poročilo, katero nam je poslal večeraj naš zastopnik v Rigi, je le ponovitev nekega sporočila, objavljenega v nekem letskem listu, — je rekel Walter Brown, evropski ravnatelj pomožne administracije. — Mi strogo pazimo na vse pti, po katerih bi mogli priti ameriški jetniki iz Rusije, a razen Mrs. Harrison ni dosedaj še nikdo prišel.

Gledališče v sovjetski Rusiji.

Nemški književnik in publicist Arthur Holtscher je izdal nedavno knjigo "Tri mesece v sovjetski Rusiji" kjer opisuje svoje vtise, ki jih je dobil v Rusiji in med boljševiki.

Holtscherjeva knjiga je brez dvoma ena najinformativnejših knjig, ki jo imamo o boljševizmu, o razmerah v sovjetski Rusiji in o današnjem kulturnem življenju v domovini Tolstega in Dostojevskega.

Sovjetska Rusija je bila še nedavno skoro popolnoma ločena od zapada; Evropa je bila gotovo točno informirana o centralni Aziji nego o Rusiji. Dnevnik so bili sicer ves čas polni poročil o razmerah v Rusiji, toda te žurnalistične vesti so bile netočne, tendenciozne in zavite z ozirom na politične smeri novinstva in z ozirom na politični položaj. Knjiga Holtscherja je aktualno delo, ki nam podaja Rusijo v začetku leta 1921.

Holtscher je nemški komunist, kar pa nikakor ne zmanjšuje vrednosti njegovega dela, ki je prožeto z nekim idealnim optimizmom, a obenem s priznanjem vrednim resničeljubljem. Holtscher vsemu ne zapira svojih oči pred razočaranji, pred neugodnimi sluhmi in posledicami boljševiškega režima, a on ne skuša opeševati in zagovarjati boljševiških strahot; kjer je potrebno, izreka najostrejšo sodbo nad boljševiškim metodami. Ravno ta stroga kritičnost daje Holtscherjevu delu posebno ceno. Z veliko prepričevalnostjo odkriva vse grozote boljševiškega sistema, bje po ljudem, ki izražajo komunistično, biča nezdružljivost v sovjetskih. Zato njegovo delo ni tendenciozni spis, ampak knjiga velike zgodovinske, kulturne in socialne vrednosti. On ne filozofira v svojem delu, mirno in objektivno opisuje dogodke; ne komentira jih, a njegovi spisi sami govorijo mnogo bolj prepričljivo, nego sto in sto tendencioznih agitacijskih knjig o boljševizmu in sovjeti.

V naslednjem podajemo nekaj odstavkov iz njegove knjige.

Prebivalci današnjih ruskih mest imajo malo kruha, zato morajo po miselnosti sovjetske vlade imeti več zabave. Sovjetska vlada je izbrala gledališča, da ta nadomeščajo druge življenjske potrebe. V operah se vzpirajo dela z največjim luksuzom in pompoznostjo, ki prekaša opreme iz caristične dobe.

V krasnem modrosrebrnem Marijanskem teatru v Petrogradu, v škrlatnozlatem Velikem teatru v Moskvi sem gledal vojstrske vzpizorite najpopularnejših del, videl sem moderni in klasični repertoar. Orkester izoben, glasbeniki svirajo na dragocenih instrumentih, ki so jih rekvirirali po aristokratskih in drugih buržujskih hišah. Kot nekdanj, dirigira kapelnik v fraku, pevec poje navdušeno, občinstvo je zadovoljno in pozdravlja svoje ljubimce s cvetjem in darovi. A gledališko občinstvo je popolnoma novo — in umetniki na odru se morajo prilagoditi tej publiki, ki jo tvorijo vojaki, delavci in otroci, — da, cele trope otrok, na tisoče otrok, komaj dorastlih, polni vsak večer velika ruska gledališča. Na koncu vsakega akta velikansko navdušenje, starijši aplaudirajo svoje ljubljence med peki in igralec, otroci vričijo in kriče... Tako v operi... a pri baletu prehaja to navdušenje v paroksizem.

Lahko rečem, da v svojem življenju nisem videl toliko baletnih predstav, kot sem jih videl prvi mesec svojega bivanja v Rusiji. Zveza petrogradskih kovinarskih delavcev se na svoji zadnji skupščini bridko pritoževala, da sovjetska vlada troši več za balet, nego za kovinarske delavce v Rusiji. Nešteto krat so se mi pritoževali najuglednejši ruski literati, da prosvetni komisar Lunarski v svoji nerazumljivi zaslepljenosti in obsesti pošilja po vsej Rusiji iz mesta v mesto baletne družbe, prireja baletne večere, kjer se prebivalstvo križa in beži pred polgolimi telesi zapeljivih balerin. Tako današnji sovjetski prosvetni komisar razumeva širjenje kulture in prebujanje nagona za izobrazbo naroda.

Res je sicer, da ljubijo ruski narod bolj nego vsi drugi narodi

ples, da Rus uživa v ritmičnem gibanju telesa... Zato je smatrati kot neki posebni element ruske narodne umetnosti. Te ljubezni do plesa tudi sedanjí resni časi niso mogli spremeniti, tudi glad ni vplival na to razpoloženje. A vendar se vriva vprašanje, ali bi ne bilo bolje, da prosvetni komisarji posveti vso svojo skrb resni umetnosti.

Obiskal sem Stanislavskega, očeta in učitelja Hudožestvenikov. Govoril sem s tem krasnim in duhovitim človekom in velikim umetnikom, pravim obnoviteljem modernega gledališča. Ta najbolj poklicani in najmerodajnejši mož mi je razložil točno današnje stanje ruske umetnosti.

Stanislavski (boljševiki so ga označili, da je politično nezanesoren na politični položaj. Knjiga Holtscherja je aktualno delo, ki nam podaja Rusijo v začetku leta 1921.

Holtscher je nemški komunist, kar pa nikakor ne zmanjšuje vrednosti njegovega dela, ki je prožeto z nekim idealnim optimizmom, a obenem s priznanjem vrednim resničeljubljem. Holtscher vsemu ne zapira svojih oči pred razočaranji, pred neugodnimi sluhmi in posledicami boljševiškega režima, a on ne skuša opeševati in zagovarjati boljševiških strahot; kjer je potrebno, izreka najostrejšo sodbo nad boljševiškim metodami. Ravno ta stroga kritičnost daje Holtscherjevu delu posebno ceno. Z veliko prepričevalnostjo odkriva vse grozote boljševiškega sistema, bje po ljudem, ki izražajo komunistično, biča nezdružljivost v sovjetskih. Zato njegovo delo ni tendenciozni spis, ampak knjiga velike zgodovinske, kulturne in socialne vrednosti. On ne filozofira v svojem delu, mirno in objektivno opisuje dogodke; ne komentira jih, a njegovi spisi sami govorijo mnogo bolj prepričljivo, nego sto in sto tendencioznih agitacijskih knjig o boljševizmu in sovjeti.

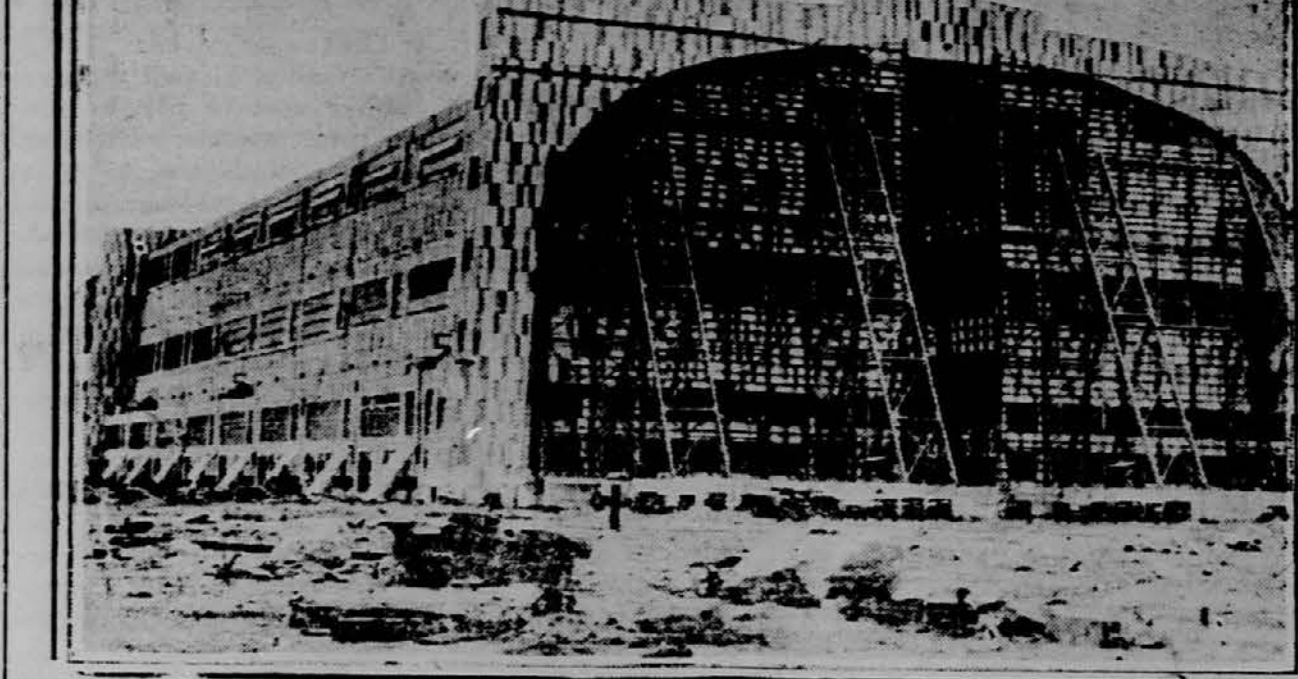
Vprašal sem velikega umetnika, zakaj ne vzgaja svoje publike, zakaj je umetniški repertoar svoje- za teatru zamenil z lahkiimi deli. In starec mi je rekel:

"Kako? Kako? Moji igralci prihajajo k predstavi lačni, izmučeni; po deset vrst morajo v noči, v snegu in mrazu, slabo obloženi, prihajati k predstavam. Igrali smo Dyonovega "Kajna"; sredi predstave se je igralce Kajna onesvestil; že dva dni ni jedel ničesar! Publika je to zvedela — tudi sama je bila lačna — začela je demonstrirati in onemogočila predstavo. Zato moram vzpirati le lahke stvari, ki razvedre živce, ki uspavajo igralce in občinstvo, da pozabijo glad in topljenje! — Ni mamno materiala, kostimov... Naša umetnost propada, propada bo ravno tako kot umetniki."

Podati hočem sliko današnje ruske drame. Bil je neki revolucionarni praznik in gledal sem najnovejšo rusko dramo, vzpizorjeno pod vednim nebom. Imenjuje se: "Osvoboditev Zimskega dvorca". Je to zgodovinska igra iz nedavne preteklosti. O stvari moram govoriti obširneje, ker to, kar sem videl, je samo po sebi nekaj neizmernega. Kljub vsej svoji monstrioznosti nekaj nepozabnega, polno strahu in občudovanja, a v vsem tem se skriva nekaj bodočega, nekaj, kar bo izrazilo v kratkem času vse naše naučene in podedovane predobče o gledališču.

Vzpizoritev drame se je vršila na ogromnem trgu pred Zimskim dvorcem. Pred poslopjem vrhovne komande sta bila postavljena dva velikanska odra, desno beli, levo rdeči oder, oba spojena z velikim in širokim mostom. Stevilo sodelujočih je presegalo 15.000 oseb, glavne vloge so bile v rokah profesionalnih igralcev, učencev različnih gledaliških šol, sodelovali so člani proletkult-klubov, gledališke družbe rdeče garde in baltskega brodograja. Toda niso sodelovali samo ti, sodelovalo je občinstvo, ulica in lahko trdim, da je v zadnjih prizorih igralo nad 100.000 ljudi, ki so prišli iz ulice in se posekali med sodelujočimi.

Na visokem Aleksandrovskem stolpu montirani mornariški reflektor je osvetlil beli oder, kjer se je začela igra. Provizorna vlada gospoda Kerenskoga je imela sejo. Z drugega rdečega odra, ovitega v temo, se je čulo nerazumljivo mrmanje — znamenje ljudske nezadovoljnosti, ker je ministriški svet sklenil nadaljevati vojno do končne zmage. — Reflektor je osvetlil rdeči oder: tu so bili delavci, delavke, žene, otroci, invalidi, tovarne so odpirale svoja vrata kot žrela, iz njih so vstopale vedno nove vrste delavcev; iz množice se odvajajo vojaki-invalidi, ker je vlada odredila novo mobilizacijo. — Na belem odru se pojavljajo kapitalisti, ki provizorični vladi poklanjajo ogromne vreče denarja, ki jih položajo pred prestol, na katerem

V Lakehurst, N. J., bo kmalo dograjen največji hangar v Združenih državah, namenjen za vodilne balone. Hangar je 807 čevljev dolg, 264 čevljev širok in 200 čevljev visok.

sedi Kerenski; ministri pregledujejo neizmerno bogastvo... Od nerazsvetljenega rdečega odra pa prihaja vse večji hrup... in čujejo se sprva skoraj nerazločni, a potem vedno močnejši kliči: "Ljenu, Ljenu!"

Na belem odru govori raz svoj prestol s patetičnim glasom Kerenski, z roko kaže na vreče denarja... Toda med ministri se že pojavlja razburjenje in nemir... Posedli so se za svoje klopi in gledajo preplašeno... iz temnega rdečega odra prihaja vedno večji hrup... začuje se pesem... slišijo se prvi akordi hripave internacijonale...

Kerenski govori še vedno, a ministri so preplašeni... Nato kratke premor... prihajajo sloviti ženski bataljoni — parodizirani — ki predstavljajo Kerenskoga s puškami in klici:

"Moriturne te salutant!" Beli oder potemni in v jasni svetlobi zasije rdeči: okoli velikanske rdeče zastave se zbira narod: delavci, delavke, vojaki, mornarji. Prikoraka z rdečimi zastavami ves polk. Od vseh strani se zbirajo nepregledne mase. Iz množice se naenkrat izvije veličastna himna internacijonale... Iz vseh grl se dviga v temno noč klic: "Ljenu, Ljenu!"

Formirajo se okoli rdeče zastave bataljoni in se pomikajo proti mostu, ki veže oba odra...

Reflektor razsvetli zopet beli oder, kjer vlada velikansko razburjenje. Ministri s Kerenskimi vred begajo preplašeni... Čujejo se že prvi strelci... nato salve... Prihiti Kerenskoga telesna garda, da brani dohod na beli oder. Razvije se na mostu boj. Na belem odru begajo ministri, zaletavajo se v stole, klopi in mize... V tem pridružit iz sosednje ulice do belega odra dva avtomobila, prvi skoči v avtomobil Kerenski in za njim vsi ministri... avtomobila oddivjata proti Zimskemu dvorcu; težka vrata se odpro in avtomobila zgineta na veliko dvorišče in težka vrata se zopet zapro.

Sedaj pa prevzame Zimski dvorec svojo ulogo. V enem hipu se razsvetli v sijajni luči vse prvo nadstropje... na mostu deli med obema odroma divja boj... puške pokajo, strojnice šklopejajo, kriki doni do neba... vodi se borba med novo rdečo vojsko in ostanki bele garde... Mrtvi in ranjeni ležijo po mostu, padajo na stopnice in raz most na ulični tlak. V Zimskem dvorcu ugasi luči, potem se zopet prižgo... V tem pa pada odločitev v boj; rdeča vojska se pripravi za zadnji napad... kratke boje, bela garda podleže... Z zmagovalno pesmijo internacijonale napade rdeča garda Zimski dvorec... od vseh strani, iz vseh stranskih ulic pridruže nove vojske, tisoči in tisoči so, čeli polki z razprtimi rdečimi zastavami... Začelo se naskoki...

V tem se čuje izza Zimskega dvorca, tam od Neve sem, grozen pok... "Aurora", ona zgodovinska bojna ladja, ki je v novembu leta 1917. bombardirala Zimski dvorec, strelja zopet s svojimi topovi, usidrana je na ravno onem kraju kot takrat... kot nova oseba stopa "Aurora" v dramo, da poveča misterij revolucije... Zimski dvorec je popolnoma temen. Naenkrat se odpro stranska vrata; dva avtomobila oddrdrata z največjo naglieo v temno noč. Vlada gospoda Kerenskoga je pobegnila... Množica, ki oblega Zimski dvo-

Texas za priznanje Obregonovega režima.

Država Texas se zavzema za priznanje Obregonove vlade. Prebivalci Texasa verujejo v Obregonovo. Obrnili so se na Washington in potom svoje zakonodaje, svojih trgovskih zbornic in potom svojega časopisja, da prizna Obregonovo vlado.

Ti ljudje, ki so najbližji sosedje Mehike, so nestrpni vsprko stališča Washingtona. Jezé se radi vpliva, katerega izvajajo posebni interesi. Jezé se nad propagando, katero se širi po ameriskem časopisju ter v posebnih pamfletih in koje namen je dokazati, da hoče Obregonova vlada zapleniti vso lastnino inozemcev v Mehiki. Jezé se nad poskusom, da se poniža in spravi v zadrego Obregonu z zahtevam, da se pred priznanjem njegovega režima podpisajo pogodbo, s katero naj bi se obvezal, da ne bo dovolil, da bi se Amerikane v Mehiki orepolo njihov posestev.

Edini resnični nasprotniki Mehike so Standard Oil in Mexican Petroleum Company interesi, je rekel neki človek, ki natančno pozna položaj.

Razpoloženje v Texasu je absolutno za priznanje Obregonu. Mi želimo miru, dobre volje ter oživilja prejšnje trgovine in finančnih odnosov z Mehiko. Le ena skupina je aktivno nasprotna priznanju — Standard Oil kompanija v družbi Mexican Petroleum kompanije. Zakaj? Ker noče mehiška vlada uveljaviti takih petrolejskih postav in regulacij kot bi prižale tem interesom.

Take ameriške petrolejske rec, obstreljuje avtomobile... ali oni izginejo v temno noč... Čez stotisoče ljudi šteje množica, ki se zdaj zadrvi proti Zimskemu dvorcu... puške prasketajo, strojnice šklopejajo... vmes pa doné topovi iz "Aurora"... Grozen, da, naravnost strašen prizor... Toda še kratek napad... vrata Zimskega dvorca se zamajajo in odpro in množica se vsuje v poslopje...

Ves Zimski dvorec zablesti v rdeči luči... narod je zavzel carski dom...

Proti nebu se dvigajo rakete... kanonada "Aurora" je prenehala, prenehalo je streljanje... Množice, ki so oblegale in zavzele Zimski dvorec, so se začele razhajati s pesmimi v temno noč... Igrač je bil končan...

Luči so pogasile... velik trg pred Zimskim dvorcem je bil kmalu prazen in temen.

O umetniški vrednosti, zgodovinski in etični opravičenosti takih grozokazov more imeti vsakdo, kdor jih je videl svoje mišljenje, svoje zaziranje. Ali jaz sem dobil sledeči vtis:

Vse, kar sem videl, je bilo fascinantno, razburljivo in naravnost pretresljivo. Predstava mi ostane v vednem spominu in ne pozabna s svojo dramatično močjo s svojimi idejami mase, s svojimi individualno dinamiko, s svojimi dramatičnimi sredstvi in efekti.

In bolj ko sem premišljeval pozno v noč v svojem stanovanju na Nevi ravno nasproti Petropavlovskemu trdnjavi, kar sem videl, toliko bolj je v meni zorelo in se utrjevalo prepričanje:

Tu so se odprla vrata in pota gledališča bodočnosti, gledališča mas, ki služi politični ideji, ideji sploh...

operatorje in njih časnikarske agente boste slišali kričati, da ni še nikdar preje nobena vlada obdala petroleja ali regulirala njegovo produkcijo. Res je, da je bila Amerika v tem oziru zelo malomarna in da ni uredila produkcije petroleja. Kar pa delamo mi v tej svoji deželi, nima nobenega opravka s tem, kar predstavlja mehiško politiko v tej zadevi. Meliška vlada je imenovala komisijo, ki je skrbno preštudirala navade vseh vlad z ozirom na produkcijo petroleja. Popolnoma prav je imela, ko je uveljavila svoje regulacije v času, ko je bila industrija še majhna.

Povprečni Amerikane je nestrpen z ozirom na omejitve tega ali onega značaja. Ko pride v Mehiko, pozabi, da se nahaja v tuji deželi. Če bi vzel s seboj svoje manire ter vedel, kaj se spodobi, bi nastopil kot človek, ki se nahaja kot gost v tuji hiši. Polajal bi se svojega najboljšega obnašanja ter znal ceniti privilegije, katere se mu nudi kot gostu. Kadar pa pride povprečni ameriški petrolejski operator v Mehiko, pusti svoje manire doma. Zavzame stališče superijornosti ter si misli: — Hudič naj vzame Mehiko in Mehikance!

Ti ljudje so hoteli na vsak način, da bi ameriška vlada intervenirala, ko je imel Carranza moč v rokah in ko sta bila življenje in lastnina Amerikane v resnici v nevarnosti. Wilson pa ni hotel nastopiti, in hujšakci so utihli. Carranza je šel in prišel je Obregon, ki je prišel s seboj postavo in red. Izgredov proti Amerikancem je bilo naenkrat konec. Obregon pa je vzdržal regulacije, tikačje se produkcije petroleja. Ko so ga ameriški proizvajalci petroleja naprosili, naj zviša davek na eksport petroleja, ker so bili ogroženi v njih interesih vsled močnega izvažanja mehiškega petroleja v to deželo, je Obregon ugodil njihov prošnji.

Standard Oil kompanija se pripravljala sedaj na to, da spravi Obregonu s stola s pomočjo revolucije, katero bi vzpizorila lačna armada, ki bi ne dobila plač raditega, ker bi bile vladne blaginje prazne vsled pomanjkanja davčnih dohodkov. Ta nakana pa se najbrž ne bo posrečila.

Če bodo Združene države kdaj intervenirale, se morajo pripraviti na vojaški režim ter na stalno armado enega milijona mož, kajti kar bi morali storiti v Mehiki, bi morali tudi storiti v vseh centralno- in južno-ameriških deželah.

ADVERTISEMENT.

NAZNANILO IN PRIPOROČILO Rojakom po West Virginiji in Marylandu naznanjamo, da jih bo obiskal rojak

JOSIP ČERNE,

ki je pooblaščen pobirati naročnino za "Glas Naroda". Vsem ga tople priporočamo.

Uprava "Glas Naroda."

PREDNO SE ODLOČITE

za svojo družino, sorodnika ali prijatelja naročiti vozni listek, ali poslati denar v domovino, da se ga potnik sam kupi, pišite najprvo za tozadevna pojasnila na znano in zanesljivo trdiko FRANK SAKSER STATE BANK 32 Cortlandt Street New York

Iz Slovenije

Laške žične ovire na Notranjskem.

Ob prejšnji demarkacijski črti na Notranjskem, ki so jo Lahji zapustili koncem meseca februarja tekočega leta, imajo lastniki tamšnjih gozdov veliko škodo. Kjer so imeli Lahji barako v gozdu, so sekali drevje za barako in za kurjavo; mnogo dreves pa je poškodovanih na ta način, da so laški vojaki drevesa nasekavali, belili in v drevje streljali. Največ škoda pa so naredili z žično oviro, ki je do 3 metre široka in blizu 1 in pol metra visoka ter obstoji iz gosto prepletene bodeče žice. Žica je v več vrstah pritrjena s kljukami na deblu dreves. Kljčke in žica so se v teku dveh let deloma zarasle v deblo, vsled česar drevesa gnijejo. Da se obvaruje večja škoda, treba je poškodovana drevesa posekati. Splošno se je mislilo, da se bo žica prepustila oškodovanim posestnikom dotičnih gozdov, osebno ker pospravljane in izvažanje že močno zarjavele in zato malo vredne žice presega njeno vrednost. Ukrenilo pa se je drugače. Razglasilo se je, da je vsa žica last crarja in da bo vojaštvo pospravilo žico. Zoper osebe, ki so poznavačje ali nepoznavajoče ta razglasi, žico odstranile in spravile domov, se je uvedlo kazensko postopanje radi tatvine. Dasi so pretekli že štiri mesece, odkar so se Lahji umaknili, se nahaja po gozdovih še skoraj vsa žica, le v bližini železniških postaj je pospravljena. Ta žica pa ne kviri samo drevesa, marveč tudi ovira sekanje in izvažanje dreves, tako da imajo lastniki dvojno škodo, pomagati pa si sami ne smejo. Ker so gozdovi na Notranjskem edini vir dohodkov tamšnjega prebivalstva, je nujno potrebno, da ali vojaštvo pospravi čimprej žico, ali pa da se žica prepusti lastnikom obmejnih gozdov. Če se žica ne pospravi v letnem času, se tudi ne bo pozneje, ko nastopi dež in sneg. Od snega pokrita žica pa ne bo samo ovira pri izkoriščanju gozdov, ampak tudi nevarnost za ljudi in živino. Ker lastniki gozdov letos itak mnogo trpé pod tem, da je lesna kupčija mrtva, naj bi se jim vsaj toliko pomagalo, da se jim ne bo delala škoda na drevju.

Iz Brežic ob Savi.

Tukajšnje trgovske zadruge predsednik Anton Umek je čuden človek. On smatra samo velike trgovce milijonarja za trgovca, to je tiste ljudi, ki so si med vojno milijone nabrali in bili doma. Pri sejah trgovske zadruge se zgodi, da Umek samo svoje somišljenike povabi na sejo. Umeku enak je Lipej. Ta se je že parkrat pritožil na deželno vlado za Slovenijo, češ: da tukajšnji mali trgovci solidni trgovini škodujejo! Menda zato, ker imajo vsako soboto mali

ADVERTISEMENTS.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Na tisoče žena,

ki so slabe, nervozne, izdelane in trpe vsled neregularne periode, dobe od pomoč, ko vzamejo

SEVERA'S REGULATOR

(Severjev Regulator). Ta regulator goji moč, premaguje bolečine in regulira ženske funkcije. Zadoščenje je dajal skozi štirideset let.

Cena \$1.25.

Dobite ga pri svojem lekarju.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA.

trgovci svoje stojnice na trgu in delajo z malimi dobički. To seveda dela ta gospoda pa le zato, ker jo jezi, da zdaj ne more več s takimi dobički trgovati, kakor je med vojno, recimo s 100 do 1000 odstotki. Lipej bi si rad dal veliko hišo sezidati, hiša bo stala približno 4—5 milijonov. Radovedni smo, kdaj si je Lipej toliko denarja napravil, tisti Lipej, ki drugim odreda pravico živeti! Tudi naš vročekrvni Tone Bačar, trgovec, nas malih ne more videti. Je sveda prijatelj Lipeja. Na dan občinskih volitev se je odlikoval kot liberalni agitator. Zdal ples okoli poslanca Ureka in ga prosi, naj on intervirna v Ljubljani in v Beogradu, naj se tukajšnje volitve razveljavijo! Tone je tudi velik prijatelj Nemcev in Francozov. Nemško že zna, zdaj se pa že tudi 3 leta francoski uč pri gospodini Heleni, samo, kakor vse kaže, mu nič v glavo ne gre. Dalje imamo pri nas še okrajnega gozdarja Rudolfa Premersteinar. Ta je fin gospod in izvrsten gospodar ter najboljši prijatelj Tončka. Kako je moder, je pokazal na veselici v Narodnem domu, ko je rekel: Kdor nima jugoslovanskega srea, naj si ga zdaj kupi! Pri grajščini zahteva mleko za svojega psa. Zaradi tega tudi ne morejo dobiti mali otroci mleka pri grajščini. Ker večina sami taki dobivajo mleko, ki ga za svoje pse porabijo. Tukaj je tudi veliko kriv vsemogočni upravitelj tukajšnje grajščine g. Lang, ki take gospode podpira. Ali ne bi bilo boljše, da bi revnim otrokom mleko dovolil!

Veliko število izgubljenih denaric.

Prvi teden meseca julija je bilo prijavljenih na ljubljanskem policijskem ravnanstvu veliko število izgubljenih denarnih listnic. Svote so znatne, od 1000 K do 10.000 K. Prijavljenih je več slučajev.

PRISRČEN smeh je najboljšje zdravilo sveta.

Če ste otožni, zamišljeni — se prav na široko zasmajte — pa boste takoj ozdravljeni.

Knjiga Peter Zgaga vam povzroči smeh, kadarkoli pogledate vanjo.

Ena knjižica za 50 centov vam bo trajala za vedno.

Izrežite ta kupon, prilepite petdeset centov v znamkah ter ga pošljite:

Slovenic Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York.

Cenjeni: Za priloženih petdeset centov v znamkah mi pošljite knjigo "Peter Zgaga."

Ime

Naslov

Država

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA". NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

SKRIVNOST ORCIVALA.

DETEKTIVSKI ROMAN.

Francoski spisatelj Emile Gaborian. — Za G. N. priredil G. P.

56

(Nadaljevanje.)

— Kako? Vidite, doktor, jaz nisem dosti izkušen v takih stvarih, kajti le redkokdaj sem imel priložnost študirati značaje dobro vzgojenih mladih deklet. Kljub temu pa se mi zdi stvar precej enostavna. Gospodična Curtoa je videla prihajati čes, ko bo prišla njena sramota na dan ter se vsled tega pripravila na to. Bila je celo pripravljena umreti, če bi bilo potrebno.

Gospod Planta se je stresel. — Spomnil se je namreč nekega pogovora, katerega je imel z Lavrencijo. Vprašala ga je glede gotovih strupenih rastlin, katere je gojil ter hotela izvedeti, kako je mogoče dobiti iz njih strupene soke.

— Da, — je rekel, — mislila je na smrt.

— Dobro, — je zopet pričel detektiv. — Grof jo je ujel v času, ko so one žalostne in obupne misli rojile po glavi deklice in vsled tega je bila zanj lahka stvar izvršiti svoje delo uničenja. Ona mu je brez dvoma povedala, da ima rajše smrt kot pa sramoto in on ji je brez dvoma dokazal, da nima nobene pravice izvršiti samomor in on, s svoje strani, bo zapustil svojo hišo in ženo. Brez dvoma se je nekaj časa upirala. Konečno pa je privolila v vse. Pobežnila je, kopirala in oddala na pošti nesramno pismo, katero ji je diktiral njen ljubček.

Zdravnik je bil prepričan.

— Da, — je murmal, — to so bili brez dvoma sredstva, katerih se je poslužil.

— Kakšen tepee je bil, — je nadaljeval Lekok. — ko ni pomislil, da se bo zapazilo ta čudni stik med samomorom Lavrencije ter dejstvom, da je sam izginil. Rekel si je: — Najbrž bodo ljudje mislili, da sem bil jaz z ženo vred umorjen. Postava, ki bo imela v Gespihu svojo žrtv, pa ne bo iskala drugega.

Gospod Planta je napravil kretanje impotentne jeze.

— Ah, — je vzdihnil, — in mi ne vemo, kje se je skrila ta lopov z Lavrencijo!

Detektiv ga je prijel za roko ter mu jo stisnil.

— Bodite pomirjeni, — je rekel hladno. — Našli ga bomo ali pa se ne pišem Lekok. Resnici na ljubo moram reči, da se mi naša naloga sedaj ne zdi preveč težavna.

Par bojazljivih udarcev na vrata je prekinilo govornika.

Bilo je že jutro in domačini so že vstali. Madame Petit je v svojem strahu najmanj desetkrat postavila svoje uho na luknjo ključavnice, a zaman.

— Kaj neki imajo tam notri? — je rekla proti vrtnarju Louzu. — Tukaj so sedaj zaprti skozi dvajset ur, ne da bi jedli in pili. Na vsak način ločem pripraviti za jutrek.

Ni pa bila madama Petit, ki je potrkala na vrata, temveč vrtnar Louze, ki je prišel povedat svojemu gospodarju o opustošenju na vrtu. Ob istem času je prinesel gotove stvari, katere je bil pobral na vrtu in v katerih je Lekok takoj spoznal svojo lastnino.

— Za Boga, — je zakričal. — Popolnoma sem pozabil nase! Tukaj govorim s svojim pravim obrazom, čeprav je že dan. Ljudje lahko pridejo vsaki trenutki.

Nato pa se je obrnil proti vrtnarju, ki je bil zelo presenečen, da vidi tega črnega mladega moža, o katerem je dobro vedel, da ga ni prejšnji večer spustil v hišo.

— Daj mi one male toaletne predmete, dobri dečko. Moji so. Gospodar hiše je odšel ven, da da nekaj povelj, in medtem je Lekok naenkrat izpremenil svojo zunanost in sicer tako premeteno, da je gospod Planta komaj vrjel svojim očem, ko se je vrnil.

Sedli so k zajutoku ter mol-

je zavijali jedila. To so delali hitro kot prejšnji večer, kajti znali so ceniti vrednost trenutka. Gospod Domini je namreč čakal namizje v Corbeil ter je gotovo že postal nestrpen ker so se zakasnili.

Vrtnar je ravnokar postavil na mizo košaro z izbranim sadjem, ko se je Lekok spomnil, da je Robelet še vedno zaprt v kamri.

— Najbrž kaj potrebuje, — je rekel.

Gospod Planta je hotel poslati k njemu svojega služabnika, a gospod Lekok je temu nasprotoval.

— To je nevaren lopov — je rekel. — Pojdem sam.

Šel je, a v skoro istem trenutku je bilo čuti njegov glas:

— Gospoda, gospoda, pogledjte sem!

Zdravnik in Planta sta pohitela v knjižnico.

Na pragu kamre je ležalo izločeno truplo ranocelnika. Izvršil je samomor.

Dvainvajseto poglavje.

Robelet se je moral nahajati v posesti redke navzočnosti duha in poguma, da se je mogel usmrtiti v tako temni kamri in tako neslišno da ni vzbudil nobene pozornosti onih, ki so se nahajali v knjižnici. Privezal si je krog vratu vrvice ter se poslužil svinčnika kot navijača. Na ta način se je zadavil. Ni pa izgledal tako strašno kot se splošno domneva, da izgledajo oni, ki so se zadušili. Njegovo lice je bilo blede, njegove oči in njegova usta napol odprta in izgledal je kot človek, ki je počasi in brez velikih bolečin izgubil zavest vsled kongestije krvi v možganih.

— Mogoče ni še popolnoma mrt, — je rekel zdravnik.

Hitro je posegel po svoji skatli z instrumenti ter pokleknil poleg trupla.

Ta dogodek je zelo jezil gospoda Lekoka. Ravno ko je vse gladko teklo mu je ušla glavna priča, katero je bil ujel z nevarnostjo svojega življenja. Gospod Planta pa je bil nasprotno precej zadovoljen, prav kot da je smrt Robelota pospešila njegove načrte, katere je na tajnem koval ter izpolnila njegova tajna upanja. Razvnetega pa je bilo to mrtvo truplo bolj zgovorno kot najbolj podroben priznanje.

Zdravnik, ki je spoznal neuspešnost svojih prizadevanj, je vstal.

— Vsega je konec, — je rekel. Zadušil se je v par trenutkih.

Truplo ranocelnika so skrbno položili na tla knjižnice.

— Nicesar drugega ne preostaja, — je rekel Planta, — kot odnesti ga domov. Mi bomo sledili ter zapetili njegove stvari, med katerimi je gotovo par važnih listin. Tece na županstvo, — je rekel proti svojemu služabniku, — in preskrbi nosilnico in dva močna človeka.

Ker ni bila navzočnost zdravnika še nadalje potrebna, je obljubil gospodu Planti, da bo prišel v hišo Robelota ter se napoti k županu, da se informira glede njegovega zdravstvenega stanja.

Služatnik ni izgubil nobenega časa ter se kmalu zopet prikazal v spremstvu ne dveh, temveč desetih ljudi. Truplo so položili na nosilnico in ga odnesli proč. Robelet je živel v majhni hiši, obstoječi iz treh sob, in sicer čisto sam zase. Ena teh sob je služila kot prodajalna, kajti bila je polna posušenih rastlin in drugih takih stvari. Spal je v zadnji sobi, ki je bila boljše opremljena kot večina sob po deželi. Njegovo truplo so položili na posteljo. Med možmi, ki so prinesli truplo, se je nahajal tudi vaški čuvaj, ki je bil ob istem času tudi grobokop. Ta mož, izveden v vsaki stvari, tikajoči se pogrebov, je dal vsa potreb-

na navodila ob sedanjih prilikah ter tudi sam lotil žalostne naloge.

Medtem pa je gospod Planta pregledal pohištvo, kajti ključne je vzel preje iz žepa zamrega. Vrednost lastnine, katero se je našlo v posesti tega moža, ki je še pred dvema leti živel iz roke v usta, je predstavljala še nadaljni dokaz proti njemu poleg drugih že razkritih dokazov. Gospod Planta pa se je zaman oziral po novejših znanih, za katere ni vedel. Našel je dve zadolžnici, eno za sto in petdeset, drugo pa za osemsto in dvajset frankov, kateri sta podpisala dva vaščana iz Orcivala na korist Robelota. Gospod Planta je komaj prikrival svoje razočaranje.

— Nicesar važnega, — je zasepetal v uho Lekoka. — Kako si morete razlagati to?

— Povsem lahko, — je odgovoril detektiv. — Bil je prebrisan lopov, ta Robelet. Bil je dosti pogumen, da je prikril svoje nenadno bogastvo ter tudi potrpežljiv, da bi izgledalo kot da ga leta in leta nabira. V njegovi pisalni mizi boste našli le stvari, o katerih je domneval, da lahko vsak človek ve zanje. Koliko je tam?

Planta je hitro seštel različne svote ter rekel:

— Nekako štirinajst tisoč in pet sto frankov.

— Madama Sovresi mu je dala več kot to, — je rekel detektiv pozitivno. — Če bi ne imel več kot to, bi ne bil tak orel, da bi vse namaj prikrival svoje razočaranje.

— Nicesar važnega, — je zasepetal v uho Lekoka. — Kako si morete razlagati to?

— Seveda ga mora imeti, a kje? (Delje prihodnjič.)

ADVERTISEMENT.

ZASTAVE

VICTOR NAVINSEK, 331 Grove St., CONEMAUGH, PA.

Regalije in vse druzgove potrebne. Garancije dolo in bla go. Izdeluje po merilih cenah vaš rojak.

GROZDJE!

Cigar največje jagode in najslajše, cena \$7.— boksa. Grško srednje jagode, zelo čiste, cena \$7.— boksa. Californijsko Barbera, velike jagode \$11.— boksa. Malaga, velike jagode \$8.— boksa. Grški moškatel \$8.50 boksa. Fige, po 25 funtov v boksi \$3.— boksa. Česnje, po 25 funtov v boksi \$2.50 boksa. Turški duhan, 1 funt \$2. Za poskus pošljem ½ funta bokso za \$1. Z naročilom pošljite \$2.00 are za vsako bokso grozdja.

ADRIATIC IMPORTING CO., 606 — 11 Avenue, New York, N. Y.

DOCTOR LORENZ

EDINI SLOVENSKO GOVOREČI ZDRAVNIK
SPECIJALIST MČSKIH BOLEZNI.

644 Penn Ave PITTSBURGH, PA.

Moja stroka je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jaz sam že zdravim na 23 let ter imam skušnje v vseh boleznih in ker znam slovensko, zato vas morem popolnoma razumeti in spoznati vašo bolezen, da vas ozdravim in vrnem moč in zdravje. Skozi 23 let sem pridobil posebnac skušnje pri ozdravljenju možganih bolezni. Zato se morete popolnoma zaneseti na mene, moja črba pa je, da vas popolnoma ozdravim. Ne odlašajte, ampak pridite čimprej.

Jaz ozdravim zastupljeno krl, masulje in lise po telesu, bolezn v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, stare rane, živčne bolezni, oslabelost, bolezn v mehuru, ledicah, jetrah in želodcu, rnenico, revmatizem, katar, zlata žile, naduha itd.

Uradne ure so: V ponedeljek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 9. ure zjutraj do 5. ure zvečer. Ob nedeljah pa do 2. ure popoldne.

PO POŠTI NE ZDRAVIM. PRIDITE OSEBNO. NE POZABITE IME IN NASLOV.

Dr. LORENZ 644 Penn Ave PITTSBURGH, PA.

Nekateri drugi zdravniki rabijo tolmače, da vas razumejo. Jaz enim hrvatsko še iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem.

Frank Sakser State Bank

82 Cortlandt Street, New York

GENERALNO ZASTOPSTVO

Jadranske Banke

in vseh njenih podružnic.

Jugoslavije:

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Italije:

Triest, Opatija, Zadar.

Nemške Avstrije:

Dunaj.

Izvršuje hitro in poceni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in Nemški Avstriji.

Izdaja čeke v kronah, lirah in dolarjih plačljive na vpogled pri Jadranski banki in njenih podružnicah.

Prodaja parobrodne in železniške vožne listke na vse kraje in za vse črte.

Istavlja tudi čke plačljive v efektivnem zlatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da se izplačajo v napoleonih ali ameriških sterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v zlatu.

Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za one, ki se bodo posluževali naše banke.

Slovenaci, prijatelji in posamezniki naše banke so v ljubele papirni, da opomirijo na ta naš oglas svoje znanosti in Hrvata, Dalmatince, Istre, Goranke in Ornatore.

FRANK SAKSER STATE BANK

FRANK SAKSER, predsednik.

Nemški vojni zločinci.

V Lipskem se je bilo sesto nemško sodišče, ki vodi v smislu versailske mirovne pogodbe razprave proti nemškim oficirjem, vsojakom in uradnikom, ki so za časa svetovne vojne zagrešili razne bestijane zločine nad prebivalstvom v okupiranih krajih in nad zavezniškimi vjetniki. Razprave vodi nemško sodišče, a prisostvujejo jim kot kontrolni izvedenci zastopniki najvišjih sodišč Anglije, Francije in Belgije.

Že od začetka se ni mnogo verovalo v objektivnost tega sodišča, toda razsodbe v posameznih slučajih so dokazale, da nemško sodišče vse dokazane zločine tolmači popolnoma z nemškega vojaškega stališča, da oprostja krivice, katerim so dokazni najgubnejši zločini, da kaznuje z neznatnimi kaznimi zločince, ki so zakrivali smrt tisočih in tisočih žrtv, ki so padle v nemške roke.

Belgijski in francoski predstavniki pri tem sodišču so že po prvih obravnavah podali svoje proteste in ugotovitve, da postopa sodišče popolnoma subjektivno in nemško. Do preloma pa je prišlo pri zadnji razpravi proti generalu Stengerju in majorju Crusinu, katerima je bilo tekom razprav dokazano, da sta dala hladnokrvno pobijati angleške, francoske in belgijske ranjence; da sta dala postreliti tisoč in tisoč vojnih vjetnikov; da sta zakrivila nekem vjetniškem taborišču grozno epidemijo tifusa, ki je zahteval med vjetniki tisoč žrtv. Nemško sodišče v Lipskem je oba zločince oprostilo z motivacijo, da sta postopala kot nemška vojaka po višjem povelju. Po ti oprostitvi razsodbi, ki je v zasmeh vsaki pravici in civilizaciji, so francoski zastopniki podali v menu svoje vlade zjavo, da ne morejo več sodelovati pri takih obravnavah, ter so zapustili z vsemi francoskimi pričami Lipsko.

Povodom odhoda francoskih zastopnikov iz Lipskega priobčujo francoski listi ostre napade na Nemčijo in zahtevajo, da ostanejo vse dolobče verzailskega mira proti nemškim vojnim zločincem brez ozira na dosedanje razsodbe in veljavi in da st nemška vlada pokliče na odgovor radi pristranskega postopanja nemškega sodišča. Listi zahtevajo dalje, naj se enostavno prekinejo razprave v Lipskem in naj po spisku, ki so ga zavezniške vlade dne 27. februarja 1920 izročile nemški vladi, pridejo vsi tam naznačeni vojni zločinci pred skupno zavezniško sodišče. Po tem spisku je zahtevala Francija 334, Romunija 41, Belgija 265, Anglija 100, Italija 29 in Jugoslavija 4 nemške vojne zločince. Vsi ti vojni zločinci skupno z bivši meesarjem Viljemom naj se izročijo medzavezniškemu sodišču ki jih bo sodilo. Dokler ne izpolni Nemčija teh obveznosti in ne izroči vojnih zločincev do zadnjega moža, toliko časa naj ostanejo v veljavi londonske sankcije, ki naj se izvajajo z vso brezobzirnostjo.

Francoska vlada upa, da jo bo v akciji proti Nemčiji v vprašanju vojnih krivcev podpirala razen Belgije tudi Anglija. Francoski listi, ki stoje pravi blizu vladi, kot n. pr. Temps, pravijo, da bi Anglija ostala mirna in gluha na vse te neznoze in nedopustne zanike najprimitivnejših pojmov — pravice. Angleška vlada dosedaj še ni zavzela v tem vprašanju svojega stališča in tudi še ni odpoklicala iz Lipskega svojih zastopnikov, ki se še vedno udeležujejo razprav proti onim vojnim krivcem, ki se nahajajo na angleškem seznamu. To postopanje Anglije se razlaga na ta način, da Anglija ni zadovoljna s stališčem Francije v tem vprašanju. V slučaju, da ne pride še sedaj do sporazuma med Anglijo in Francijo, bo Francija na prihodnje mavezniškem sestanku z vso odločnostjo in energijo zahtevala rešitev tega vprašanja v francoskem smislu. Odločujoči francoski faktorji upajo da bodo mogli izvršiti pri tej priliki na Anglijo pritisk, da se obnove obravnave proti nemškim vojnim krivcem in zločincem pred medzavezniškim sodiščem.

KRETANJE PARNIKOV

KEDAJ PRIBLIŽNO ODPLU JEJO IZ NEW YORKE.

ZEELAND	6 avg.	—	Cherbourg	ITALIA	23 avg.	—	Trst
BOURDONNAIS	8 avg.	—	Havre	AQUITANIA	23 avg.	—	Cherbourg
CANOPIC	9 avg.	—	Genoa	AMERICA	24 avg.	—	Cherbourg
N. AMSTERDAM	13 avg.	—	Boulogne	FRANCE	25 avg.	—	Havre
KROONLAND	13 avg.	—	Cherbourg	PRES. WILSON	27 avg.	—	T-re
BERENGARIA	18 avg.	—	Cherbourg	FINLAND	27 avg.	—	Cherbourg
NOORDAM	23 avg.	—	Boulogne	AMERICA	27 avg.	—	Cherbourg
OLYMPIC	13 avg.	—	Cherbourg	ADRIATIC	31 avg.	—	Cherbourg
LA SAVOIE	13 avg.	—	Havre	WASHINGTON	3 sept.	—	Cherbourg
LEOPOLDINA	16 avg.	—	Havre	ROTTERDAM	3 sept.	—	Boulogne
PARIS	17 avg.	—	Havre	OLYMPIC	3 sept.	—	Cherbourg
LAPLAND	20 avg.	—	Cherbourg	MAURETANIA	6 sept.	—	Cherbourg
LA TOURAINE	20 avg.	—	Havre				

Glede cen za vožne listke in vse druge pojavnice, obrnite se na tvrdko FRANK SAKSER STATE BANK

62 Cortlandt St., New York.

Pozor potniki.

Jugoslovanski konzulat v New Yorku naznanja:

1. Vsi državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki žele potovati v stari kraj, lahko dobe potne liste na podlagi katerega stavega potnega lista, krstnega lista, domovinskega lista oziroma vojaških ali delavskih bukvic iz starega kraja.

2. Oni, ki nimajo nobenega takega dokumenta, se morajo obrniti na pristojne oblasti v starem kraju ter jih od tam dobiti. Kdor bo pri iskanju potnega lista pokazal enega izmed gornjih dokumentov, bo dobil potni list kmalo potem, ko se bo zglasil na konzulatu.

3. Oni naši državljani, ki žele takej odpotovati v stari kraj, pa nimajo pri roki nobenega gornjih dokumentov, morajo imeti potrditeljskih ali podpornih društev, katerih člani so. V potrdilih mora biti navedeno, da so resnično državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V takih slučajih pa bo morda konzulat smatral za potrebno, iskati posebnega dovoljenja od ministrstva runanjih zadev za izdajanje potnega lista. To se posebno tiče onih oseb, o katerih se sumi, da so še državljani kake druge države.

4. Vsi oni državljani, ki so izdali prošnje za potne liste, in potom katerih je bilo naproseno znanje ministrstva, da jih je mogoče izdati, jih bodo dobili, kakor hitro se zglase pri tem konzulatu. To se tiče prijavitev vloženih do 25. maja tega leta.

5. Ker v več slučajih naši državljani kupujejo šifkarte za parnike, katere jim je priporočil ta ali oni agent, ne oziiraje se na to, kakšni so ti parniki, kam plovejo, priporočamo, naj nihče ne kupi prej kart, dokler o tem ne poizva pri Frank Sakser State Bank, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Lovro Trebar v Celovcu, Ankershofenstrasse No. 30, Klagenfurt, Austria, išče svojega prijatelja JOSEPA ZALETEL ali JOE ZALLER. Pred nekaj meseci je bil v Clevelandu. Ker mi je sedanjí naslov neznan, zato prosim cenjene rojake, ako kateri ve, da mi ga poznajo, ker mu imam poročati nekaj zelo važnega. Ako pa sam čita ta oglas, naj se zgasi osebno ali pismeno svoji sestri: Mrs. Frances Krašovec, Box 498, Vintondale, Pa. Cambria County.

(6-9-8)

Želim izvedeti za svojega brata JOSEFA ZALETEL ali JOE ZALLER. Pred nekaj meseci je bil v Clevelandu. Ker mi je sedanjí naslov neznan, zato prosim cenjene rojake, ako kateri ve, da mi ga poznajo, ker mu imam poročati nekaj zelo važnega. Ako pa sam čita ta oglas, naj se zgasi osebno ali pismeno svoji sestri: Mrs. Frances Krašovec, Box 498, Vintondale, Pa. Cambria County.

Rad bi izvedel za mojega prijatelja FRANKA CEK. Jaz sem namenjen drugi mesec odpotovati v staro domovino in zato bi rad, da se mi zgasi v kratkem času. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji v gozdu. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njega, da ga opozori na ta oglas, da se mi čim prej oglasi. — Anton Cek, 691 E. 157. St., Cleveland, Ohio.

(6-8-8)

Rad bi izvedel za mojega prijatelja FRANKA CEK. Jaz sem namenjen drugi mesec odpotovati v staro domovino in zato bi rad, da se mi zgasi v kratkem času. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji v gozdu. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njega, da ga opozori na ta oglas, da se mi čim prej oglasi. — Anton Cek, 691 E. 157. St., Cleveland, Ohio.

(6-8-8)

Rad bi izvedel za mojega prijatelja FRANKA CEK. Jaz sem namenjen drugi mesec odpotovati v staro domovino in zato bi rad, da se mi zgasi v kratkem času. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji v gozdu. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njega, da ga opozori na ta oglas, da se mi čim prej oglasi. — Anton Cek, 691 E. 157. St., Cleveland, Ohio.

(6-8-8)

Rad bi izvedel za mojega prijatelja FRANKA CEK. Jaz sem namenjen drugi mesec odpotovati v staro domovino in zato bi rad, da se mi zgasi v kratkem času. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji v gozdu. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njega, da ga opozori na ta oglas, da se mi čim prej oglasi. — Anton Cek, 691 E. 157. St., Cleveland, Ohio.

(6-8-8)

Rad bi izvedel za mojega prijatelja FRANKA CEK. Jaz sem namenjen drugi mesec odpotovati v staro domovino in zato bi rad, da se mi zgasi v kratkem času. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji v gozdu. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njega, da ga opozori na ta oglas, da se mi čim prej oglasi. — Anton Cek, 691 E. 157. St., Cleveland, Ohio.

(6-8-8)

Rad bi izvedel za mojega prijatelja FRANKA CEK. Jaz sem namenjen drugi mesec odpotovati v staro domovino in zato bi rad, da se mi zgasi v kratkem času. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji v gozdu. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njega, da ga opozori na ta oglas, da se mi čim prej oglasi. — Anton Cek, 691 E. 157. St., Cleveland, Ohio.

(6-8-8)

Rad bi izvedel za mojega prijatelja FRANKA CEK. Jaz sem namenjen drugi mesec odpotovati v staro domovino in zato bi rad, da se mi zgasi v kratkem času. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji v gozdu. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njega, da ga opozori na ta oglas, da se mi čim prej oglasi. — Anton Cek, 691 E. 157. St., Cleveland, Ohio.

(6-8-8)

Naravnost v Dubrovnik

s hitrim in dobroznanim parnikom na dva vikajka

"EVROPA"

odpluje v soboto 21. avg.

ob eni popoldne,

Cene za potovanje:

Tretji razred \$170.00

Drugi razred \$175.00

in \$5.00 vojnega davka.

Izborna hrana. Vino brezplačno.

V